

חסמים וזרזים להתחסנות בקהילה החרדית: סקירה שיטתית

אברהם יעקבסון,¹ ד"ר סיון שפיצר,¹ ינאי גורליק¹ ופרופ' מיכאל אדלשטיין¹

¹הפקולטה לרפואה ע"ש עזריאלי, אוניברסיטת בר אילן, צפת, ישראל

תוצאות

מצאנו 125 מאמרים, מתוכם נכללו בסקירה הסופית 9 מחקרים איכותניים ו 7 מחקרים איכותניים (איור 1).

חסמים מרכזיים:

- נגישות: קושי בקביעת תורים, שעות פתיחה לא נוחות וקשיים לוגיסטיים שקשורים להורות במשפחות מרובות ילדים עם מספר רב של ילדים קטנים.
- קבלה: חששות בנוגע לבטיחות חיסונים.
- מודעות: ידע לא מספק בנוגע לחשיבות של חיסונים והתחסנות בזמן ותחושת בטחון בגלל הריחוק מהחברה הכללית.
- עלות: תחרות על סדר העדיפויות, כמו עבודה ומטלות בית היו חסמי עלות מרכזיים.

זרזים מרכזיים:

- התמיכה של המיינסטרים הרבני בחיסונים היא הזר המרכזי להתחסנות. עם זאת, מחקרים מהשנים האחרונות מלמדים שההשפעה שלהם יורדת והשפעה של מסרים של תנועות התנגדות לחיסונים הולכת וגדלה.

מסקנות

- החסמים להתחסנות בקהילה החרדית הם לוגיסטיים בעיקרם, גם אם לעיתים הם כוללים מסגור דתי.
- חששות לגבי בטיחות ויעילות החיסונים היו דומים לאלו שנמצאו באוכלוסייה הרחבה.
- הירידה בהשפעה של המיינסטרים הרבני הפרו-חיסוני ועליה בהשפעה של תנועות התנגדות לחיסונים שממוקדות בהשפעה על הקהילה החרדית, הם תופעה חדשה שדורשת ניטור הדוק.
- תוכניות התערבות מותאמות וספציפיות נדרשות כדי להגן על הקהילה ועל כלל האוכלוסייה כנגד התפרצויות חוזרות של מחלות הניתנות למניעה באמצעות חיסון (VPD) והן לא יכולות להתבסס רק על תמיכה של רבנים בחיסונים.

ביבליוגרפיה

1. Stein Zamir C, Israeli A. Knowledge, Attitudes and Perceptions About Routine Childhood Vaccinations Among Jewish Ultra-Orthodox Mothers Residing in Communities with Low Vaccination Coverage in the Jerusalem District. *Matern Child Health J.* 2017;21(5):1010-1017.
2. Zucker JR, Rosen JB, Iwamoto M, et al. Consequences of Undervaccination — Measles Outbreak, New York City, 2018–2019. *N Engl J Med.* 2020;382(11):1009-1017.
3. Joanna Briggs Institute (JBI). Critical appraisal tools. Accessed June 10, 2021. <https://jbi.global/critical-appraisal-tools>
4. Thomson A, Robinson K, Vallée-Tourangeau G. The 5As: A practical taxonomy for the determinants of vaccine uptake. *Vaccine.* 2016;34(8):1018-1024.

רקע

- האוכלוסייה החרדית היא קבוצת מיעוט מובחנת עם ריכוזי אוכלוסייה משמעותיים בישראל, ניו יורק, לונדון ואנטוורפן.
- שיעורי ההתחסנות באוכלוסייה החרדית נמוכים וניתנים באיחור יחסי בהשוואה לכלל האוכלוסייה.¹
- בשנים האחרונות האוכלוסייה החרדית חוותה באופן שאיננו פרופורציונלי לגודלה התפרצויות חוזרות של מחלות הניתנות למניעה באמצעות חיסון (VPD) כמו חצבת ופוליו.²
- הסיבות להתחסנות ואי התחסנות באוכלוסייה הזאת לא אופיינו עד היום באופן שיטתי ומקיף.

מטרות

מטרת הסקירה הנוכחית היא זיהוי של החסמים והזרזים להתחסנות באוכלוסייה החרדית באופן שיטתי.

שיטה

- ביצענו חיפוש שיטתי במאגרי המידע: Pub-med, Web of Science, Medline, PsychNet and Scopus באנגלית מ 1995-2022.
- מילות המפתח התייחסו ל: Ultra-orthodox Jewish ו-Vaccination.

קריטריונים להכללה:

אוכלוסייה: חברים בקהילה החרדית או עובדי מערכת הבריאות שנזנחים שירות לקהילה החרדית.

התערבות: חיסונים.

תוצאה: חסמים או זרזים להתחסנות.

מערך מחקר: מחקרים ראשוניים, כמותניים או איכותניים.

קריטריונים להוצאה:

מחקרים שלא עוסקים בחברה החרדית, מחקרים שלא עוסקים בחיסונים או פרסומים שלא כללו מחקרים ראשוניים, כמו לדוגמה מאמרי סקירה או ניירות עמדה.

- ביצענו הערכה שיטתית באמצעות כלי ההערכה של JBI.³
- חילצנו את הנתונים הרלוונטיים על בסיס חלוקה ל 5 קטגוריות: נגישות, עלות, מודעות קבלה והפעלה.⁴

איור 1. תרשים זרימה של PRISMA

